



Inkoop van jeugdhulp: onderwijs in beeld?

Harriët Smit, Nederlands Jeugdinstituut
Bas Wijnen, Nederlands Jeugdinstituut

September 2014

Het succes van de verbinding passend onderwijs en jeugdhulp is afhankelijk van de kwaliteit van samenwerking. Lukt het gemeenten en samenwerkingsverbanden om afspraken te maken over de inrichting van onderwijsondersteuning en jeugdhulp? Zijn gezamenlijke thema's als inkoop in beeld? Weten betrokken partners dat zij hierin zelf het voortouw moeten nemen? Omdat het onderwijs geen uitvoerder is van jeugdhulp, is het onderwijs niet vanzelfsprekend betrokken bij het inkoopproces. Toch is dat van groot belang. In deze factsheet voor gemeenten en samenwerkingsverbanden beschrijven we waarom.

Gemeenten en samenwerkingsverbanden hebben met de Jeugdwet en de wet Passend onderwijs een eigen wettelijke opdracht maar ook een verplichting tot samenwerking¹. De hoofdthema's van samenwerking zijn bij de meeste gemeenten en samenwerkingsverbanden goed in beeld. Het zijn vraagstukken die zowel de Jeugdwet als de wet Passend onderwijs raken. Denk bijvoorbeeld aan preventie en signalering, voorkomen van thuiszitten, toegang tot specialistische zorg. Ook de inkoop van jeugdhulp is een gezamenlijk thema.

Een van de meest ingrijpende veranderingen in de stelselwijzigingen is het verleggen van de financiële verantwoordelijkheden naar gemeenten en samenwerkingsverbanden. Gemeenten maken de noodzakelijke juridische en financiële afspraken² met aanbieders van jeugdhulp. Eerste prioriteit is dat er in de overgang naar het nieuwe jeugdstelsel géén jeugdigen tussen wal en schip vallen. Jeugdigen en hun ouders moeten op school en thuis zeker kunnen zijn van zorg of ondersteuning als zij die nodig hebben.

Inkoop in gezamenlijke planvorming

Samenwerkingsverbanden hebben hun ondersteuningsplannen gemaakt en afgestemd met gemeenten (OOGO passend onderwijs). In deze plannen staat bijvoorbeeld hoe samenwerkingsverbanden de extra onderwijsondersteuning organiseren. Gemeenten leggen de laatste hand aan de beleidsplannen jeugd. In deze plannen staan de hoofdlijnen van beleid voor de komende jaren geformuleerd.

De plannen moeten afgestemd worden met het onderwijs (OOGO jeugd). Door inkoop van jeugdhulp als thema in de wettelijk verplichte plannen op te nemen, kan een gezamenlijke aanpak worden geborgd.

¹ Afspraken hierover worden gemaakt in het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO). De [wegwijzer OOGO](#) jeugd helpt om deze verbinding op verschillende niveaus uit te werken.

² [Kamerbrief voortgang inkoopafspraken](#).



Vragen ter verheldering:

Is de inkoop van jeugdhulp een thema in de jeugdplannen? En in de ondersteuningsplannen van de samenwerkingsverbanden?

- Hebben de samenwerkingsverbanden geformuleerd wat zij nodig hebben van de gemeente? Of wat zij nodig hebben om doelen voor specifieke groepen te bereiken?
- Is het onderwijs op de hoogte van het tijdpad en de landelijke en gemeentelijke afspraken voor inkoop? En van (de consequenties van) de verschillende inkoopmodellen?
- Zijn er afspraken om gezamenlijk op te trekken op dit thema? Zijn die bestuurlijk vastgelegd?

Inkoop aan ‘de voorkant’

Het is van belang om signalen van jeugdigen en gezinnen in een vroeg stadium te herkennen en er adequaat mee om te gaan. Eerder zien betekent immers vaak ook dat er sneller kan worden gehandeld en verergering van problemen kan worden voorkomen. De basisondersteuning die collectieve voorzieningen als scholen en de jeugdgezondheidszorg bieden en de aanvullende zorg die aanbieders via de gemeenten bieden, moeten zich goed tot elkaar verhouden. Samenwerkingsverbanden en gemeenten zijn hierin bestuurlijke partners. Zij maken afspraken over de basisondersteuning die vanuit de gemeente op school wordt geboden, zoals de inzet van leerplicht, jeugdgezondheidszorg en schoolmaatschappelijk werk.

Vragen ter verheldering:

- Is signalering vertaald naar concrete afspraken voor jeugdhulp en onderwijs?
- Zijn partners op dit thema gecontracteerd? Op welke voorwaarden?
- Zijn er concrete afspraken over bijvoorbeeld het aantal uren schoolmaatschappelijk werk op scholen, opvoedondersteuning, consultatie vanuit de ggz?
- Zijn er afspraken over de wijze waarop het onderwijs zelf een rol heeft in het bieden van (preventieve) ondersteuning?

Onderwijs-zorgarrangementen

Continuering van zorg is in het bijzonder van belang voor de groep die naast de transities passend onderwijs en jeugdhulp ook te maken heeft met de transitie van de AWBZ en de invoering van de Participatiewet. Deze jongeren hebben vaak een gecombineerde onderwijs-zorgvraag. Vrijwel alle scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs en zorginstellingen hebben samen met ouders arrangementen op maat ontwikkeld waarin onderwijs en zorg samenwerken.

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten en samenwerkingsverbanden samen verantwoordelijk voor de inrichting en instandhouding van deze onderwijs-zorgarrangementen. Vaak is nog onduidelijk wie financieel en inhoudelijk ‘eigenaar’ is van deze arrangementen. Dat komt doordat verschillende uitvoerders en financieringsstromen zijn gecombineerd in één programma. Daarom moeten gemeenten en samenwerkingsverbanden het initiatief nemen om samen met de zorginstellingen en de scholen te bepalen op welke manier de continuïteit van zorg kan worden gegarandeerd. Hoe dat het beste kan worden opgepakt leest u ook in de handreiking [Continuïteit van onderwijs-zorgarrangementen in het speciaal onderwijs](#).

Vragen ter verheldering:

- Welke onderwijszorgarrangementen zijn er op de scholen binnen uw gemeente? Hoeveel jongeren maken hier gebruik van? En om welke omvang van zorg gaat het?



- Zijn samenwerkingsovereenkomsten in een onderwijszorgarrangement opgenomen in het aanbod van de zorgaanbieder? Aan welke gemeenten wordt dit aanbod gedaan? Om welk volume gaat het?

Keuze van aanbieders afstemmen met onderwijs

Gemeenten hebben afspraken gemaakt over de continuïteit van zorg in Regionale Transitie-arrangementen. Dit is van belang voor jeugdigen en gezinnen. Daarnaast is het belangrijk dat aanbieders voldoende ruimte en flexibiliteit krijgen om zorgvuldig met alle veranderingen om te kunnen gaan. Gemeenten sluiten niet uit dat er zorgaanbieders zijn die bij hen niet in beeld zijn, maar wel in de regio of voor jongeren uit de regio passende hulp bieden.

Vragen ter verheldering:

- Is er op basis van het historisch gebruik van jeugdhulp, de jeugdplannen van de gemeente, de plannen van de samenwerkingsverbanden en de ondersteuningsprofielen van de scholen in uw gemeente een inschatting gemaakt van vraag en aanbod?
- Zijn de aanbieders vanuit het perspectief van het onderwijs in beeld? Is in kaart gebracht welke en hoeveel hulp verbonden is aan of beschikbaar voor het onderwijs?
- Vraagt de gemeente aan het onderwijs elke jeugdhulp het nodig heeft?
- Zijn aanbieders gecontracteerd? Wat betekent dat voor de inzet in/om het onderwijs?
- Welke vormen van of instellingen voor jeugdhulp zijn niet in beeld en wat kan daar aan gedaan worden?

Zorg voor een afgestemd inkoopproces

Gemeenten en samenwerkingsverbanden moeten elkaar bij de inkoop van jeugdhulp goed in het oog houden. Afstemming en afspraken op dit thema zijn voorwaarden voor continuïteit van ondersteuning en zorg aan jongeren en ouders. Bovenstaande vragen kunnen hierbij helpen. Ook als het inkoopproces al is afgerond blijven afstemming en samenwerking van belang. De komende jaren zal de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp in ontwikkeling blijven. Door gebruik te maken van elkaars kennis en expertise en te blijven zorgen voor verbinding van partners, kunnen in deze ontwikkelperiode de voorwaarden voor een optimale aansluiting worden gerealiseerd.

Meer informatie?

Nederlands Jeugdinstituut, Harriët Smit (h.smit@nji.nl) of Bas Wijnen (b.wijnen@nji.nl)